EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 10.11.2005
KOM(2005) 565 slutlig

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

Global övervakning för miljö och säkerhet (GMES): från utkast till verklighet

{SEK(2005) 1432}

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning ... 3
Sammanfattning ... 3
1. Den strategiska dimensionen ... 4
2. GMES i EU:s tjänst ... 6
3. Genomförande ... 7
3.1. Användarna i centrum ... 7
3.2. Gradvis införande på försök av fungerande tjänster ... 7
3.3. Tjänster som kan komma ifråga för påskyndat införande ... 8
3.4. Finansieringsstrategi ... 8
3.5. Utgångspunkt i befintlig kapacitet ... 9
3.6. Konsekvensbedömning ... 10
3.7. Ledning ... 11
3.7.1. Ansvarsfördelning ... 11
3.7.2. Strukturer ... 12
4. Främjande av GMES/Varumärkesvård ... 13

INLEDNING

Målet med GMES är att varaktigt ge tillförlitliga och aktuella tjänster för miljö- och säkerhetsfrågor som stöd för de offentliga beslutsfattarnas arbete. GMES är ett EU-lett initiativ där ESA kommer att genomföra rymdkomponenten och kommissionen kommer att svara för kartläggning och utveckling av tjänsterna med hjälp av information från planetära och satellitburna system.

I det här meddelandet anges en strategi för ibruktagandet av GMES, med början i försöksfasen för de tre första fungerande GMES-tjänsterna fram till 2008. Här redogörs för hur tjänsternas omfattning skall fastställas i samarbete med användarna, och kommissionens mål för tjänstens varaktighet anges. Dessutom diskuteras uppbyggnaden av lämpliga ledningsstrukturer för varje etapp i programmet.

SAMMANFATTNING

I en tid när tillgång till och ändamålsenlig användning av information har betydande geostrategiska följder behöver Europa ha möjlighet att oberoende ta ställning till sina politiska alternativ utifrån ett tillförlitligt och aktuellt underlag. Ett heltäckande system för jordobservation som använder rymdbaserade och planetära (till lands, i luften och till sjöss) tekniker för väldefinierade fungerande tjänster är en förutsättning för att genomföra och utveckla miljöpolitiken och säkerhetspolitiken mot bakgrund av en hållbar utveckling.

För närvarande är efterfrågan på jordobservationstjänster i Europa splittrad men växande. Två faktorer kan ändra detta. För det första måste beslutsfattare på alla nivåer övertygas om att tjänsterna är tillförlitliga i termer av kvalitet och långsiktighet. För det andra behöver de inse genom egna erfarenheter att de här tjänsterna kommer att bidra tillräckligt mycket till deras verksamheter för att motivera kostnaderna för långfristig drift, underhåll och förnyelse.

På tillgångssidan har Europa utvecklat världsledande tillgångar och expertis. Observationssystemen drivs dock oberoende av varandra och täckningen är ofullständig både för planetära och satellitbaserade observationssystem. Många satellitbaserade och planetära observationsnät är experimentella och kan inte garantera den kvalitet och kontinuitet i mätningarna som krävs för driftsdugliga tjänster nu eller i framtiden. Medan våra internationella partnerländer investerar kraftfullt i att bygga upp kapaciteten för global övervakning arbetar Europa fortfarande med olika nationella kapaciteter och standarder.

I och med att Europa inser jordobservationens strategiska betydelse och dess växande potential kommer det att utveckla sin egen driftsdugliga kapacitet genom GMES-programmet. Syftet med GMES är att samordna befintliga system, tillhandahålla tjänster med garanterad kvalitet och kanske viktigast trygga kontinuiteten.

GMES kommer att utvecklas etappvis genom införandet av tjänster på försök med början i tre påskyndade tjänster (mark, sjöfart, räddningstjänst) mot slutet av 2008. Totalt elva initiala tjänster har redan utpekats, vilka kan tas i drift som stöd för ett brett spektrum av behov.

På kort sikt kommer GMES att bygga på befintlig planetär och rymdbaserad observations-kapacitet som tagits fram av EU:s och ESA:s medlemsstater. På längre sikt kommer investeringar att göras i utplacering av ny kapacitet för att trygga kontinuiteten i datainsamlingen och infrastrukturen till stöd för utvecklingen av nya GMES-tjänster.

Största möjliga komplementaritet bör också eftersträvas i förvaltningen av GMES-relaterad verksamhet. Kommissionen planerar att inrätta en organisatorisk struktur för GMES-tjänster för att påskynda aggregeringen av efterfrågan och förbättra den interna förvaltningen. Investeringar i rymdsegmentet från EU och ESA kommer att samförvaltas av ESA, enligt tillämpliga finansieringsregler. Strukturer för förvaltning av GMES på längre sikt kommer att diskuteras med EU:s och ESA:s medlemsstater.

Effektiv dataförvaltning och informationsdelning är en förutsättning för de driftsdugliga GMES-tjänsterna. En löpande dialog mellan de berörda parterna kommer att föras för att ta fram den nödvändiga rymdbaserade datainfrastrukturen, och stöd kommer att ges för att genomföra direktivförslaget Inspire (*Infrastructure for Spatial Information in Europe*). GMES som sådant kommer att bidra till enklare tillgång till, användning av och harmonisering av geospatial information på alleuropeisk nivå. GMES kommer att bli ett centralt verktyg för att öka de nationella systemens driftskompatibilitet och på så sätt uppmuntra utvecklingen av adekvata europeiska standarder.

GMES kommer att utgöra en växande del av EU:s bilaterala relationer med internationella partnerländer. Det kommer att utvecklas under hänsynstagande till verksamheten inom GEO (*Group on Earth Observations*). Med sin samlande roll kommer GMES att bli Europas viktigaste bidrag till den globala tioårsplanen för uppbyggnad av det globala övergripande jordobservationssystemet GEOSS (*Global Earth Observation System of Systems*).

1. DEN STRATEGISKA DIMENSIONEN

Kontroll över information om miljön och säkerheten har geostrategiska konsekvenser. Det politiska mandatet formulerades vid toppmötet i Göteborg i juni 2001 och senare i rådets resolution[1] som att ”senast år 2008 åstadkomma **operativ** och **autonom** kapacitet i Europa”.

I sitt meddelande från februari 2004[2] skisserar kommissionen GMES strategiska roll för EU:s utveckling som en global aktör och kartlägger grunderna i genomförandet av projektet. Europaparlamentet har uttryckt sitt stöd för införandet av GMES[3]. Det andra rymdrådet bekräftade att GMES kommer att bli EU:s andra rymdpolitiska flaggskepp efter Galileo.

Behovet av tillförlitlig och aktuell information har betonats av den ökade efterfrågan. Naturliga och av människor orsakade katastrofer i Europa, Amerika, Asien och Afrika samt ett ökat behov av säkerhetsinformation talar för förbättrade övervakningssystem. Behovsnivåer som spänner från globala till lokala har nu fastställts.

---

1 Rådets resolution 2001/C 350/02 (13.11.2001).

2 GMES (Global övervakning för miljö och säkerhet): Upprättande av en GMES-kapacitet senast 2008 – Handlingsplan 2004–2008 (KOM(2004) 65 slutlig).

3 Europaparlamentets resolution B5-0045/2004 om handlingsplanen för genomförande av den europeiska rymdpolitiken.

GMES kommer att lämna ett betydelsefullt bidrag till EU:s behov i fråga om civil säkerhet[4]. Dessutom kommer det att ge möjligheter till ytterligare resurser för den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESFP). Alla tänkbara civila och militära synergieffekter bör eftersträvas i syfte utnyttja resurserna bättre, vilket bör ske helt komplementärt med EU:s satellitcenter som redan är i drift på området.

GMES kommer att ge ett betydande stöd till miljöövervakning och –bedömning och bidra till genomförandet av det gemensamma miljöinformationssystem som kommissionen och medlemsstaterna håller på att utveckla. Det kommer att öka kvaliteten på miljöinformationen, göra den mer lättillgänglig och förenkla och rationalisera miljörapporteringen.

GMES omfattar alltså lokala, regionala och globala förhållanden och bidrar till framväxten av en europeisk ledande roll inom tillämpad jordobservationen för klimat- och miljöövervakning och civil säkerhet.

GMES kommer att ge EU ett verktyg för att delta i de internationella ansträngningarna enligt G8-mötets rekommendation från juli 2005 om att stärka det globala klimatövervakningssystemet. Det kommer att bidra till EU:s strategi för Afrika[5] i form av ett afrikanskt övervakningscentrum och initiativet AMESD (African Monitoring of the Environment for Sustainable Development). GMES har framhävts i EU:s dialog med USA, Ryssland, Kina och Indien[6]. USA offentliggjorde nyligen sin strategiska plan för ett integrerat system för jordobservation. Ryssland och Japan står i begrepp att göra samma sak.

GMES kommer att bli Europas största bidrag till den globala tioårsplanen för genomförande av GEOSS. GMES kommer att alstra uppgifter och tjänster inom både miljö och säkerhet. EU:s medverkan i GEOSS kommer att underlätta datautbyte med internationella partnerländer när det gäller miljöövervakning samt uppmuntra ökad användning av jordobservation och utvecklingen av ett världsomspännande observationssystem.

Då GMES är ett EU-initiativ kommer det att stå i centrum för en rad partnerskap. Dessa måste utformas på EU-nivå bl.a. när det gäller ansvarsfördelningen mellan specialiserade organ, medlemsstaterna, leverantörer av mervärdestjänster (vilka kan vara små eller medelstora företag), användare m.fl.

GMES kommer att stimulera den ekonomiska tillväxten genom att underlätta utvecklingen av innovativa mervärdestjänster. Det har valts ut som ett av snabbstartsprojekten i kommissionens tillväxtinitiativ[7]. GMES torde uppmuntra näringslivet att öka sitt tjänsteutbud och utveckla den innovativa observations-, kommunikations- och informationsteknik som krävs för ett dynamiskt och framåtsyftande GMES, och skapa möjligheter till ökad privat

---

4 Rapport från expertpanelen för rymd och säkerhet (mars 2005).

5 *EU Strategy for Africa*, KOM(2005) 489 slutlig, 12.10.2005.

6 Toppmötet mellan EU och USA utmynnade i ett gemensamt uttalande (”The European Union and the United States Initiative to Enhance Transatlantic Economic Integration and Growth”) där man enades om att främja samarbetet inom civil rymdbaserad teknik för hållbar utveckling, vetenskap, utforskning och fördjupning av kunskapssamhället. Toppmötet mellan EU och Ryssland i maj 2005 antog en rad planer för fyra samarbetsområden, och i planen för ekonomiskt samarbete enades EU och Ryssland om att skapa förutsättningarna för ett framgångsrikt samarbete inom GMES-programmet. Vid toppmötet mellan Kina och EU i september 2005 enades parterna om att förstärka samarbetet mellan EU och Kina i rymden, särskilt genom gemensam verksamhet inom jordobservation och geovetenskap.

7 ”Europeiska unionens initiativ för tillväxt: investeringar i nätverk och kunskap för tillväxt och sysselsättning, slutrapport till Europeiska rådet”, KOM(2003) 690 slutlig, 21.11.2003.

användning av informationskällorna. Den europeiska industribasen kommer att utgöra en viktig tillgång för att bevara en oberoende europeisk kapacitet och politisk självständighet i beslutsfattandet.

2. GMES I EU:S TJÄNST

GMES kommer att avsevärt öka den geospatiala informationens förmåga att underbygga en rad av EU:s politikområden:

- Europas miljöåtaganden både inom EU och globalt, genom att bidra till utformning, genomförande och kontroll av gemenskapens miljöpolitik[8], nationella bestämmelser och internationella konventioner.

- Andra av EU:s politikområden såsom jordbruk, regionalpolitik, fiskeri, transporter, yttre förbindelser, utvecklingsbistånd och humanitärt bistånd.

- Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, däribland den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken.

- Annan politik av betydelse för EU-medborgarnas säkerhet på gemenskapsnivå och nationell nivå[9], t.ex. rättsliga och inrikes frågor samt gränsskydd i form av bl.a. bevakning och hantering av yttre gränser[10].

Europeiska kommissionens olika avdelningar anslår tiotals miljoner euro varje år till användning av geospatiala data inom ett brett spektrum av politiska åtgärder. EU:s satellitcentrum samlar på liknande sätt in jordobservationsdata för att stödja den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, där den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken ingår[11]. Med ledning av den nuvarande och den förutsägbara politiska utvecklingen kan det sägas att dessa utgifter kommer att öka avsevärt inom en snar framtid.

Några konkreta exempel ges nedan.

- Inom jordbruket: kontroll av arealer och miljöåtgärder inom jordbruket.

- Inom fisket: systemen för fartygsövervakning och positionsbestämning av fartyg.

- Inom yttre förbindelser: bildinsamling som stöd för individuella gemenskapsinstrument (t.ex. mekanismen för snabb reaktion).

- Inom miljön: markanvändning och förändring av markanvändning, naturkatastrofer (t.ex. skogsbränder, översvämningar, tsunamier) och övervakning av globala klimatförändringar.

---

8 Det sjätte miljöhandlingsprogrammet (2004–2010) inriktas på klimatförändringar, natur och biologisk mångfald, miljö och hälsa, naturresurser och avfall.

9 ”A secure Europe in a better world–European Security Strategy”, Javier Solana, 12.12.2003.

10 Här ingår arbetet vid Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser.

11 Se artikel 2.1 i rådets gemensamma åtgärd av den 20 juli 2001 om inrättande av Europeiska unionens satellitcentrum (2001/555/GUSP): ”Centrumet skall stödja unionens beslutsfattande i GUSP-frågor, särskilt ESFP, genom att tillhandahålla material från analys av satellitbilder och kompletterande data, bland annat flygbilder när så är lämpligt, i enlighet med artiklarna 3 och 4”.

– Inom biståndspolitiken: övervakning av vatten, vegetation och livsmedelsförsörjning.

– Inom forskningen: miljöforskning.

3. GENOMFÖRANDE

3.1. Användarna i centrum

Målet med den nuvarande utvecklingsfasen är att bygga upp en stark användarbas för GMES-tjänsterna. Detta förutsätter att behoven kartläggs och uppdateras och att de tjänster som skall tillhandahållas är tillförlitliga och effektiva.

GMES-tjänsternas användare utvecklar, genomför och övervakar miljö- och säkerhetspolitik globalt och lokalt. Europeiska kommissionen är en central användare. Dess egna behov håller på att kartläggas, och efterfrågan aggregeras successivt.

Användarna måste kunna lita på att tjänsterna finns tillgängliga på lång sikt. Detta förutsätter åtgärder för att trygga tillgången till rymdbaserad och planetär infrastruktur och till datahanteringssystem.

Mekanismer måste inrättas för att utvärdera tjänsternas kvalitet, relevans och prestanda. Varje tjänst kommer att införas med hjälp av ett antal etappmål. I planerna över etappmålen anges individuella startkostnader och driftskostnader.

3.2. Gradvis införande på försök av fungerande tjänster

GMES är per definition ett komplext system: det kommer alltefter omständigheterna att kräva integration av data från rymdbaserad och planetär (i luften, till sjöss och till lands) jordobservationskapacitet till användarinriktade, fungerande tillämpningar.

Det är helt nödvändigt att gå framåt från den nuvarande projektbaserade modellen. Kapaciteten måste byggas upp successivt, med utgångspunkt i tydligt identifierade prioriteringar och i möjligaste mån genom användning av befintliga byggstenar.

Det gradvisa införandet av tjänsterna kommer att göras utifrån

- deras mognadsgrad,
- deras förankring hos användarna (relevans för beslutsfattande och genomförande av besluten), och
- långsiktig stabilitet på tillgången och efterfrågan.

Försökstjänster och erforderlig infrastruktur kommer att finansieras med gemenskapens medel och av nationella och regionala resurser. Hur snabbt tjänsterna införs kommer i hög grad att bero på hur effektivt medlen kan utnyttjas och samlas.

Utmaningarna är att göra datainsamlingssystemen mer driftskompatibla, att harmonisera och uppmuntra standardisering av datastrukturer och gränssnitt, att undanröja politiska hinder för att dela med sig av data, att utforma mekanismer för kvalitetssäkring, att fusionera data från olika källor på olika nivåer, samt att tillhandahålla innovativa, användarvänliga,

kostnadseffektiva och långsiktigt hållbara tjänster. Denna utveckling bör ingå i ett enhetligt övergripande program, utan att fördelarna med decentraliserad förvaltning och decentraliserade investeringar försvinner.

Alternativ för den närmaste framtiden måste väljas och deras omfattning fastställas. För att nå målet om fungerande tjänster senast 2008 måste de påskyndas.

3.3. Tjänster som kan komma ifråga för påskyndat införande

Som ett första steg anser kommissionen att tre påskyndade tjänster torde uppfylla dessa krav och kan att de tas i drift på försöksbasis. Kommissionen har fastställt en process för att bekräfta dem och lägga fast deras exakta omfattning och utformning. Processen omfattar temaworkshops (i oktober–november 2005) avsedda att stärka användarnas medverkan och engagemang. De tre tjänster som redan föreslagits för EU:s och ESA:s medlemsstater i det rådgivande GMES-rådet är katastrofhantering, marköverwakning och sjöfartstjänster (se bilaga A).

Det övergripande målet är fortfarande att utveckla ett brett spektrum av GMES-tjänster som uppfyller användarnas krav och vars ekonomiska och samhälleliga fördelar motiverar investeringarna. Stöd till utveckling av flera av dessa tjänster kommer därför att förberedas under 2005–2006. Med samma valideringsprocess som för de påskyndade tjänsterna (se bilaga B) kommer ytterligare försökstjänster att införas successivt för att tillhandahålla ett bredare utbud av tjänster i enlighet med bilaga C. Här ingår bl.a. atmosfärövervakning, bevakning av yttre gränser och krisförebyggande; flera medlemsstater har uttryckt vilken vikt de fäster härvid.

Målet är att successivt utveckla och validera ett antal driftsdugliga försökstjänster på grundval av utvalda FoU-projekt för att utvidga och understödja den nuvarande verksamheten. Därför ser kommissionen inom det sjätte ramprogrammet till att de löpande GMES-projekten stöder idrifttagande av potentiellt driftsdugliga tjänster. Återstoden av medlen inom det sjätte ramprogrammet, som ännu inte anslagits, kommer i möjligaste mån att gå till de påskyndade tjänsterna, bl.a. för integration av beståndsdelarna – de planetära och rymdbaserade segmenten samt datahantering – och uppbyggnaden av GMES rymdsegment. Försöksfasen av de påskyndande tjänsterna torde bli klar att tas i drift 2008.

Av avgörande vikt för att GMES-tjänsterna skall lyckas är att det utvecklas en europeisk infrastruktur för rymddata enligt förslaget till Inspire-direktiv. Försökstjänsterna skall alltså även fungera som pilotprojekt för Inspire och ingå i genomförandeprogrammet för Inspire. En policy för datahantering måste tas fram, vilket torde underlätta tjänsteleverantörernas och användarnas insamling och användning av data.

3.4. Finansieringsstrategi

De senaste fem åren har omkring 230 miljoner euro spenderats på EU-nivå på GMES-relaterade demonstrationstjänster : EU anslår via det sjätte ramprogrammet omkring 100 miljoner euro (2003–2006) medan ESA under denna femårsperiod anslår 130 miljoner euro för de rymdbaserade och markbaserade segmenten och tillhörande tjänster.

På längre sikt bör tjänsterna finansieras av användarna, men kritisk infrastruktur och nödvändig teknik kräver en initial investering så att försökstjänsterna kan införas.

Kommissionen förbereder ett särskilt program inom det sjunde ramprogrammet. FoTU-verksamhet inom ramprogrammet, särskilt på miljöområdet, bygger i hög grad på att jordobservationsdata finns tillgängliga. Som EU:s andra rymdpolitiska flaggskepp skall GMES få lejonparten av medlen för rymd inom det sjunde ramprogrammet för forskning, teknisk utveckling och demonstration[12]. Av detta anslag planeras en avsevärd del gå till budgeten för det rymdsegment för vilket ESA har uppskattat investeringarna till 2,3 miljarder euro 2006–2013[13]. EU:s och ESA:s medlemsstater planerar redan att komplettera denna investering med ett ESA-program och i några fall program för utveckling av nationella satellitsystem.

Forskningsprojekt inom temat Miljö i det sjunde ramprogrammet kommer att bidra till att utpeka möjliga driftsdugliga GMES-tjänster. De kommer att generera data och modeller som bidrar till genomförandet av GEOSS nio samhälleliga temaområden. Temat Informations- och kommunikationsteknik kommer att bidra till data- och informationshantering inom GMES och Inspire och därigenom till GEOSS.

En övergripande finansieringsstrategi för det planetära segmentet och datahanteringen är svårare att utforma, på grund av mångfalden och det utspridda ansvaret på många olika myndigheter och organ i medlemsstaterna. Här krävs bättre samordning av anslagen och insatser av ny finansiering där luckor i infrastrukturen behöver täppas till.

Användning av andra gemenskapsinstrument än dem inom FoU kommer att övervägas, både för de planetära och de rymdbaserade segmenten.

Än så länge krävs det för att GMES skall kunna tas i drift en rad offentlig-privata partnerskap på tillgångssidan med stöd av medel från forskningsbudgeten. De här medlen kommer att vara viktiga även fortsättningsvis, men framöver, när tjänsterna blir en väsentlig del av den politiska beslutsprocessen eller genomförandet av politiken bör de finansieras av de berörda institutionella användarna. På några områden kan GMES också locka till sig privata kunder, där sedvanlig kostnadstäckning är påkallad. Detta kan senare möjliggöra offentlig-privata partnerskap.

Detta kan bara uppnås om Europa utnyttjar sina starka sidor genom bättre samordning och kraftsamling av alla till buds stående resurser.

3.5. Utgångspunkt i befintlig kapacitet

GMES kommer i största möjliga mån att utgå från existerande nationell eller europeisk kapacitet. Denna måste kartläggas, bl.a. när det gäller befintlig och planerad infrastruktur som kan bidra till målsättningen, och säkras med avseende på driftskompatibilitet. Kvarstående luckor måste kartläggas, och tillsammans med behoven av ersättning av befintlig kapacitet dryftas mellan EU och dess organ, ESA, EUMETSAT och de här organisationernas medlemsstater. Befintliga och planerade satelliter, planetära nätverk och infrastruktur för rymddata måste användas så mycket som möjligt i Europa. Det krävs mer samordning och mer resurser, även för faciliteter med flera användningsområden.

---

12 KOM(2005) 119 slutlig, 6.4.2005.

13 Programförslag av ESA:s generaldirektör till ESA:s medlemsstater.

För att skapa en oberoende kapacitet, i enlighet med toppmötet i Göteborg, bör Europa successivt gå över till att bygga på sin egen kapacitet. En strategi på medellång och lång sikt måste utformas med beaktande av det ökande beroendet av internationella partnerländer.

Det måste dock tillstås att vissa åtgärder för utveckling av GMES rymdsegment måste vidtas omedelbart för att bevara datakontinuiteten de kommande 10–15 åren. Huvuddelen av de GMES-liknande tjänsterna bygger för närvarande på observationer från satelliter som redan överskridit eller inom några år kommer att överskrida sin nominella livslängd.

För att tillmötesgå de mest brådskande behoven av satellitobservationer har ESA:s generaldirektör föreslagit att ESA:s medlemsstater skall anslå en initial budget för att täcka de första etapperna av utvecklingen av GMES rymdinfrastruktur (inklusive tillhörande marksegment). Kommissionen välkomnar förslaget, där hänsyn tas till dess planer för de första tjänsterna, särskilt de tre påskyndade tjänsterna. Under 2006–2007 kommer kommissionen att analysera sitt bidrag till GMES rymdkomponent mot bakgrund av

- slutjusteringen av användarnas krav,
- utformning av de första tjänsterna, särskilt de påskyndade tjänsterna, och
- godkännandet av förslaget till det sjunde ramprogrammet med budget.

Bedömningen av den planetära och rymdbaserade datainfrastrukturens luckor och effektivitet pågår. Under 2006–2007 kommer resultaten av bedömningen att tjäna som underlag för gemenskapens bidrag i framtiden.

3.6. Konsekvensbedömning

I det här meddelandet redogörs för strategin och ändringarna på kort sikt i GMES-initiativets ledning. I överensstämmelse med kommissionens generella politik måste GMES motiveras genom en ordentlig konsekvensbedömning innan mer omfattande medel kan anslås till driftsdugliga försökstjänster. Mot bakgrund av de motsvarande medel som skall skjutas till av EU:s och ESA:s medlemsstater bör denna vara mer specifik för GMES än den konsekvens-bedömning som avser det sjunde ramprogrammet. Den övergripande samhällsekonomiska motiveringen för GMES har angetts i den första fasen av en grupp oberoende konsulters studie. Medlemsstaterna har tillhandahållit en expertgrupp som skall bedöma studiens metodik under arbetets gång.

I studien anges en rad strategiska fördelar med att ta GMES i drift. Naturligt nog är många av fördelarna mer eller mindre *omöjliga att kvantifiera*. I studien anges dock även avsevärda *kvantifierbara* fördelar under perioden 2005–2030. Kommissionen har utarbetat en preliminär konsekvensbedömning. Den kommer att slutföras och offentliggöras efter det att den slutgiltiga samhällsekonomiska studien blir tillgänglig om några månader.

Studiens andra fas torde bli klar i november 2005. Dess mål är att ytterligare underbygga de totala fördelarna genom utförliga kontroller och vidare samråd med de berörda parterna. Dessutom försöker man kartlägga vilka geografiska områden och ekonomiska sektorer som kan förväntas gynnas och dra en rågång mellan kortfristiga och långfristiga fördelar. Samtidigt kommer konsekvensbedömningen att färdigställas och offentliggöras.

3.7. Ledning

För att GMES skall kunna tas i drift krävs en lämplig organisation och ansvarsfördelning.

3.7.1. Ansvarsfördelning

Största möjliga komplementaritet måste uppnås mellan EU:s institutioner, ESA och deras medlemsstater på grundval av en tydlig ansvarsfördelning.

EU skall

- utforma prioriteringar och krav,
- aggregera den politiska viljan och användarnas efterfrågan, och
- se till att tjänsterna är tillgängliga och kontinuerliga.

ESA skall

- stödja och utforma rymdsegmentets tekniska specifikationer,
- stationera ut rymdsegmentet genom samordning av kunskapscentrer i hela Europa, och
- ge EU råd om framtidens behov av rymdbaserade komponenter.

Medlemsstaterna kan

- stärka sin interna samordning av relevant datainsamling och förvaltning och aggregera den nationella efterfrågan,
- bidra till uppbyggnaden av erforderlig rymddatainfrastruktur och planetära komponenter,
- stödja uppbyggnaden av rymdsegmentet.

ESA kommer därför att sköta utvecklingen av den rymdinfrastruktur som skall få stöd enligt det sjunde ramprogrammet, enligt programmets regler, och kombinera den verksamheten med sin egen verksamhet på området. Kommissionen kommer att sköta utvecklingen av de GMES-tjänster som får stöd enligt det sjunde ramprogrammet, antingen direkt eller genom driftsentreprenad. På så sätt kan data från planetär övervakning integreras på bästa sätt. Sedan ESA:s nuvarande projekt för GMES tjänstekomponenter har löpt ut kommer de tjänsterna att vidareutvecklas och förfinas under kommissionens ansvar som ett led i den övergripande verksamheten inom det sjunde ramprogrammet.

Driften av satelliter och planetära system måste bedömas från fall till fall med beaktande av vem som äger kapaciteten. Befintlig expertis hos mellanstatliga organisationer, medlemsstaterna och industrin bör utnyttjas så kostnadseffektivt som möjligt i detta avseende.

Beträffande förhandlingar om tillhandahållande av de jordobservationsdata som behövs för funktionsdugliga GMES-tjänster, både under försöksfasen och under normal drift, måste det kostnadseffektivaste sättet hittas med en enhetlig, Europaomfattande hållning.

3.7.2. Strukturer

Ledningsstrukturen för GMES måste utvecklas i takt med den successiva utvecklingen av nya driftsdugliga tjänster och nya användarbehov. Den bör vara pragmatisk, flexibel och modulär. Ledningsstrukturen måste därför vara tillräckligt öppen för att kunna utvecklas till varje nästföljande etapp.

För att GMES skall kunna tas i drift måste näringslivet delta aktivt, särskilt små och medelstora företag och tjänsteleverantörer. Näringslivets medverkan i ett sådant projekt av gemensamt europeiskt intresse är fortfarande en öppen fråga. Det kommer att åtföljas av en genomförbarhetsstudie eller konsekvensbedömning.

GMES organisation kommer att fullt ut byggas upp med ledning av erfarenheterna från Galileo.

a) Kort sikt

Den existerande efterfrågan på EU-nivå kommer att aggregeras successivt. Kommissionen planerar att inrätta en organisatorisk struktur för GMES vid kommissionen för att förstärka förvaltningen av GMES. Kommissionen kommer också att bygga ut relationerna mellan de rådgivande organ som berörs av GMES och närliggande områden.

Denna nya GMES-struktur får bl.a. följande uppgifter:

- Utforma en strategi för GMES, tjäna som knutpunkt för samordning av kommissionens GMES-relaterade verksamhet och samla användarnas behov.
- Utveckla GMES-tjänster på försöksbasis, med början i de påskyndande tjänsterna.
- Stödja förvaltningen av pågående och ny forskning och teknikutveckling.

Strukturen kan utgöra grodden till ett förvaltningsorgan för GMES och kan successivt ta på sig arbete även åt andra av EU:s institutioner och organ.

b) Medellång sikt, fr.o.m. 2007

När det sjunde ramprogrammet drar igång kommer samtidigt driftsdugliga tjänster att startas på försök. Användarnas krav kommer att konsolideras ytterligare, GMES-tjänsterna kommer att valideras, infrastrukturen kommer att vidareutvecklas, förhandlingarna om långsiktig tillgång till data kommer att slutföras och driftskompatibiliteten kommer att förbättras.

Om den interna organisatoriska strukturen vid kommissionen fortsätter kommer den under denna etapp antagligen att expandera med mer personal inlånad från nationella, regionala och lokala myndigheter i EU:s och ESA:s medlemsstater i takt med att de driftsdugliga tjänsterna expanderar. Detta kan innebära att det krävs att man går över till en ny struktur som är bättre anpassad till långsiktig verksamhet. Kommissionen har redan sagt[14] att ett gemensamt teknikinitiativ för GMES är ett alternativ att beakta för att sammanföra resurser och skapa en kritisk massa. Härigenom kan berörda användarorganisationer medverka i programmet. Det skulle successivt visa att slutanvändarna är villiga att stödja processen.

---

[14] Europeisk rymdpolitik – Preliminära inslag, KOM(2005) 208 slutlig, 23.5.2005.

Vilken ledningsstruktur som är lämpligast måste dock analyseras fullständigt. Kommissionen föreslår att detta görs i samarbete med medlemsstaterna genom att en särskilt undergrupp till det rådgivande GMES-rådet inrättas. Denna kan utgå från den konsultstudie som gjordes inom det sjätte ramprogrammet[15] för att utvärdera olika organisationsformer.

c) Lång sikt – full funktionsduglighet

Under denna fas har ett antal tjänster klarat sig igenom försöksfasen. Varje tjänst skall garantera en viss kvalitet och tillgänglighet. Långsiktig tillgänglighet för tjänsterna torde uppnås genom användarledd upphandling, antagligen genom ett centralt organ.

4. FRÄMJANDE AV GMES/VARUMÄRKESVÅRD

GMES offentliga profil måste stärkas gentemot användarna och allmänheten. Galileo har fått stort genomslag i medierna, och det krävs en långsiktig satsning för att få upp GMES på en jämförbar nivå.

En ändamålsenlig symbol och tydliga varumärkesvärderingar måste slås fast. De berörda parterna måste bli mer involverade genom ett långsiktigt publicitetsprogram, bl.a. för att öka genomslaget hos allmänheten, t.ex. genom en tävling i skolorna för att döpa programmet.

Kommissionen planerar att anordna ett GMES-toppmöte 2007. Här kan centrala offentliga och privata parter träffas för att redovisa framsteg, utbyta erfarenheter och staka ut kursen mot ett integrerat, världsomspännande jordobservationssystem.

---

15 ”GOSIS Report (D3) on potential GMES organisational models”, särskild stödåtgärd inom det sjätte ramprogrammet.